

**FEL! OKÄNT NAMN PÅ
DOKUMENTEGENSKAP.**

Datum
2012-04-02

Ert datum
2011-12-06

Beteckning/diariennr
LD11/03614 1(3)

Er beteckning
Ju2011/1164
Ju2011/7648

Regeringskansliet
Justitiedepartementet
103 33 Stockholm

Svar på remiss från Justitiedepartementet - Transporter av frihetsberövade (SOU 2011:7) och - Transporter av frihetsberövade - En konsekvensanalys (Statskontoret, rapport 2011:28)

Sammanfattning

Landstinget Dalarna har i ett tidigare remissvar avseende SOU 2011:35 "Bättre insatser vid missbruk och beroende", påpekat att det inte är lagligen möjligt att tvångsmedicinera inom öppenvården. Det innebär att vårdgivare med patienter boende i glesbygd med stora avstånd tvingas transportera patienter till tillnyktringsenhet eller slutenvårdsenhet för tvångsmedicinering, varvid polisens bistånd krävs för transporter.

Landstinget menar att risken är uppenbar för att möjligheterna att begära handräckning kommer att beskäras genom förslaget i och med att det krävs "särskilda omständigheter" eller "synnerliga skäl", såvida man inte samtidigt ger den myndighet som begär handräckning, ett tydligt tolkningsföreträde.

Landstinget anser också att de transportörer som idag kör patienter som skall tvångsvårdas har rätt att kräva att de får utföra sitt arbete under förhållanden som är acceptabla enligt Arbetsmiljölagen. De patienter som av läkare bedöms kunna bli våldsamma eller hotfulla – eller är självmordsbenägna med exempelvis självskadebeteende - ut-sätter både förare och andra passagerare för oacceptabla risker. Landstinget menar därför sammanfattningsvis att det saknas skäl att införa krav på "särskilda omständigheter" eller "synnerliga skäl".

Landstinget pekar också på att det finns ett behov av att lagstiftaren klargör hur olika aktörer – kommun, landsting, privata aktörer och andra myndigheter – skall kunna samverka genom att utlämna information till varandra elektroniskt.

Avsnitt 17.6.2

I en tidigare utredning, SOU 2011:35 "Bättre insatser vid missbruk och beroende", har föreslagits att Landstinget skall svara för tillnyktringsverksamhet, abstinensvård och behandling. Landstinget har i remissyttrande över utredningen anfört att Landstinget saknar polisiära befo-

genheter och kan bara utföra tvångsåtgärder inom sluten psykiatrisk tvångsvård. Landstinget påpekade att det inte är lagligen möjligt att t ex tvångsmedicinera inom öppenvården. Även i samband med öppen psykiatrisk tvångsvård krävs intagning på slutenvårdsenhet för att tvångsmedicinering skall ske. Det innebär att dessa patientgrupper måste transporteras till närmaste slutenvårdenhet.

I den nu aktuella utredningen föreslås att bestämmelserna i bl a LVM, LPT och LRV kompletteras så att begäran om handräckning endast får göras om det på grund av särskilda omständigheter kan befaras att åtgärden inte kan utföras utan att polisens särskilda befogenheter enligt 10§ eller 10a§ polislagen behöver tillgripas eller det annars finns synnerliga skäl. Utredaren motiverar förslaget med att detta skall minska risken för överutnyttjande - utan att man någonstans i utredningen kan finna något belägg för påståendet om att överutnyttjande förekommer.

Det enda som skulle kunna stödja påståendet om överutnyttjandet återfinns i utredningen i ett stycke där man refererar till en enkätundersökning riktad till landets polismyndigheter där man hävdade att det förekommer överutnyttjande genom polismedverkan vid transporter av "åldringar, senildementa och rullstolsbundna" samt icke våldsbenägna barn". Med den sistnämnda kategorin torde man exempelvis avse självmordsbenägna barn med självskadebeteende.

Utredaren konstaterar dock att polismän normalt inte besitter den kunskap som kan antas krävas för att exempelvis överpröva en läkares beslut om huruvida en person på grund av sitt sjukdomstillstånd kan befaras bli våldsam.

Statskontoret finner inget stöd för polisens påstående om övernyttjande och anför i sin rapport 2011:28 "Transporter av frihetsberövade – En konsekvensanalys" att "Om exempelvis vålds- eller rymningsrisk inte föreligger ska den ansvariga myndigheten själv utföra transporten." Landstinget vill i det sammanhanget påpeka att psykisk sjukdom eller missbruk inte alltid yttrar sig i våld eller hot men mycket väl kan innebära beteenden som gör att patienter kan vara svår att transportera utan användning av tvång – vilket gör att personal utan befogenheter att använda tvång svårligen kan utföra dessa transporter på ett trafiksäkert sätt.

Man skriver i utredningen, sid 391, att syftet med förslaget att införa ett krav på att det skall föreligga "särskilda omständigheter" eller "synnerliga skäl" inte är att beskära möjligheten att begära handräckning. Landstinget menar att risken är uppenbar för just detta, med den för-

slagna skrivningen, såvida man inte samtidigt ger den myndighet som begär handräckning ett tydligt tolkningsföreträde.

Enligt Landstingets uppfattning har vårdgivaren gjort en bedömning av behovet av tvång, t ex vid risk för hot, våldsamheter eller självmordsbeteende, redan då handräckning begärs. Ett krav på "särskilda omständigheter" eller "synnerliga skäl" kommer enligt Landstingets uppfattning inte att föranleda några andra bedömningar än vad som idag görs.

De transportörer som idag kör patienter som skall tvångsvårdas med stöd av LPT, LRV eller LVM har rätt att kräva att de får utföra sitt arbete under förhållanden som är acceptabla enligt Arbetsmiljölagen, utan risker för patient, förare, medföljande personal eller medtrafikanter.

Avsnitt 17.6.5,
samt 20.3.2

Utredaren föreslår att berörda myndigheter på central och lokal nivå bör inleda ett samarbete för att förbättra rutinerna för samverkan. Landstinget vill i detta sammanhang påpeka att möjligheterna att på elektronisk väg överföra information bör ses över, bland annat genom att begreppet "utlämnande" genom elektronisk direktåtkomst förtydligas och definieras samt att ett tydligt legalt stöd ges till de aktörer som har ett behov av elektroniskt informationsutbyte. Patientdatalagen ger exempelvis endast vårdgivare rätt att delta i system innebärande sammanhållen journalföring. Datainspektionen har vid tillsyn av systemet Web bedömt att det informationsutbyte som sker mellan kommun och landsting i samband med samordnad vårdplanering inte uppfyller lagens krav på elektroniskt utlämnande – man bedömer att det är fråga om direktåtkomst – vilket saknar legalt stöd eftersom kommunens biståndshandläggare inte är vårdgivare i Patientdatalagens mening. Det finns därmed ett behov av att lagstiftaren klargör hur olika parter – kommun, landsting, privata aktörer och andra myndigheter skall kunna samverka genom att utlämna information till varandra elektroniskt.

Ingalill Persson
Landstingsstyrelsens ordförande

Karin Stikå Mjöberg
Landstingsdirektör